

SAMEN OP WEG NAAR

KLIMAATNEUTRAAL WORMERLAND

Een integrale visie van inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en de gemeente Wormerland.

KLIMAATNEUTRAAL VÓÓR 2050

We staan voor een grote opgave. Na de mondiale Klimaattop in Parijs in 2015 hebben we met 200 landen afgesproken dat de gemiddelde temperatuur niet meer dan twee graden mag stijgen.

Het nationaal Klimaatakkoord is een uitwerking hierop en kent één centraal doel: de opgave om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2030 terug te dringen met 49% ten opzichte van 1990. De afspraken in het Klimaatakkoord zijn gemaakt met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden. Hierdoor kan het Klimaatakkoord rekenen op een breed gedragen maatschappelijk en politiek draagvlak. Het doel om de broeikasgassen terug te dringen is onderverdeeld in 5 onderwerpen: Gebouwde omgeving, mobiliteit, industrie, elektriciteit en landbouw & landgebruik.

Deze thema's zijn ook in de visie terug te vinden. Zij het onder andere benaming. Stuk voor stuk hebben deze thema's een behoorlijke doelstelling en opgave.

Een opgave waar gemeente Wormerland de schouders onder wil zetten: De gemeente wil klimaatneutraal zijn vóór 2050.

Om hier als gemeente concreet invulling aan te geven wordt momenteel- en in de komende jaren- gewerkt aan een drietal uitvoeringsprogramma's:

1. Een Transitievisie Warmte met uitvoeringsstrategie naar aardgasvrij in 2050, in samenwerking met stakeholders. Waarbij in eerste instantie de wijken zullen worden aangewezen welke voor 2030 van het aardgas af zullen gaan met daarbij tevens het gekozen alternatief. Deze Transitievisie Warmte zal voor 2021 definitief zijn en ter vaststelling worden aangeboden aan de raad.

2. Tevens wordt binnen de regio Zaanstreek-Waterland gewerkt aan een Regionale energiestrategie (RES) met potentie omtrent opwek van duurzame energie en warmte in kaart gebracht. Deze RES zal naar verwachting in 2019 definitief zijn. Deze RES staat in directe relatie tot de Transitievisie Warmte.

3. Daarnaast werkt de gemeente Wormerland samen met stakeholders aan een nieuwe Nota Duurzaamheid, als opvolging van de huidige nota, waarin concreet moet worden (maatregelen en projecten) wat nodig is binnen de gemeente Wormerland om samen te komen tot een energieneutraal Wormerland in 2030. Deze visie wordt hierin als basisdocument gebruikt. Oplevering van de nieuwe nota wordt verwacht in 2019 en ter vaststelling aangeboden aan de raad.

Om de uitvoering van deze visies en uitvoeringsstrategieën tot een succes te maken is samenwerking en inzet van diverse partijen essentieel. Inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden zullen de komende jaren gezamenlijk aan deze opgave werken. De visie die hier voor u ligt vormt hierin voor de gemeente Wormerland een belangrijke basis.

INGREDIENTEN VOOR DEZE VISIE

Om tot een breed gedragen duurzaamheidsvisie te komen heeft de gemeente in 2017 op een aantal manieren om input gevraagd:

- twee interne bijeenkomsten voor ambtenaren, rond de vraag hoe zij vanuit hun eigen discipline kunnen bijdragen aan een klimaatneutraal Wormerland.
- een online enquête voor bezoekers van de energiemarkt en andere geïnteresseerde inwoners.
- een duurzaamheidsbijeenkomst voor bedrijven, maatschappelijke instellingen, woningcorporaties, het energiecollectief, huurdersverenigingen, inwoners met initiatieven op het gebied van duurzaamheid.

DE VISIE IN ÉÉN OOGOPSLAG

We investeren in een energietransitie

We stoppen met fossiele brandstoffen en stappen over op duurzame energie, zoals wind, zon, biomassa en aardwarmte.

We maken de cirkel rond

We willen een zelfvoorzienende gemeente zijn, die warmte, energie en afvalstoffen hergebruikt.

We zijn bewust verantwoordelijk

We zetten samen in op verandering van gedrag door bewustwording, door middel van campagnes, educatie en kennisdeling.

De natuur is onze bondgenoot

We verduurzamen ons water & landschap. Kunnen we CO2 uitstoot verminderen door te vernatten? Kunnen we regenwater beter benutten?

We vervoeren verantwoord

We zetten in op elektrisch vervoer, zowel op de weg als over water. We stimuleren fiets en OV. Is een milieuzone haalbaar?

**SAMEN MAKEN WE
WORMERLAND
KLIMAATNEUTRAAL
VÓÓR 2050.**

1. We starten een onderzoek: is het vernatten van Wormerveld/Jisperveld haalbaar?
2. We starten een bewustwordingscampagne voor energiebesparing
3. We richten een denktank/multidisciplinair actieteam op
4. We maken gemeentebestuur meer duurzaam
5. We starten een gezamenlijk experiment

DE THEMA'S IN DE TOEKOMST

De volgende pagina's gaan over onze visie op de toekomst.

Een heldere visie brengt focus aan en geeft richting aan alles wat we doen op het gebied van duurzaamheid. Elke dag moet een inwoner, ondernemer, ambtenaar of bestuurder de vraag kunnen stellen: brengt deze actie, activiteit, dit experiment, dit project ons dichterbij het realiseren van onze visie op duurzaamheid?

Hoe ambitieus willen we zijn? Welke thema's vinden we van belang in de toekomst? Hoe worden ze zichtbaar in ons dagelijks leven?

"SAMEN MAKEN WE WORMERLAND KLIMAATNEUTRAAL VÓÓR 2050."

Dat is de kern van de visie die breed gedeeld wordt in Wormerland.

Samen, omdat er een brede overeenstemming is dat deze opgave niet alleen aan de overheid is. Het is zaak dat iedereen – bewoners, ondernemers, politici en ambtenaren – hiervoor eigenaarschap neemt. Ieder vanuit een eigen rol en naar eigen vermogen.

Klimaatneutraal, dus zonder nog bij te dragen aan klimaatverandering. Gebouwen zijn zelfvoorzienend door biomassa, wind-, aardwarmte- en zonne-energie. En waar fossiele brandstoffen nog niet afgebouwd kunnen worden, compenseren we de uitstoot van CO₂ op een andere manier.

Vóór 2050, maar als het kan nog eerder. We wachten niet af, maar doen nu al wat we kunnen om zo snel mogelijk klimaatneutraal te zijn.

“DE NATUUR IS ONZE BONDGENOOT.”

De waterrijke omgeving van Wormerland biedt kansen! Het groene landschap en de leefbaarheid spelen nu en in de toekomst een belangrijke rol.

Kunnen we landbouwgebruik verruilen voor natuur? Kunnen we functionele beplanting langs wegen inzetten om fijnstof en CO₂ op te nemen? Kunnen we regenwater opvangen en hergebruiken voor wassen en schoonmaken? Is het mogelijk om een leidraad op te stellen voor een duurzame inrichting van de buitenruimte? Hoe gaan we om met het stijgende grondwaterpeil? Stuk voor stuk interessante onderzoeksvragen.

Een specifieke kans ligt misschien ook in het verminderen van de CO₂ uitstoot in de natuur door het vernatten van Wormerveld en Jisperveld. Dat is iets wat op gemeentelijk niveau niet zomaar realiseerbaar is, maar waarvoor we de mogelijkheden willen onderzoeken in overleg met het Hoogheemraadschap en de Provincie.

“WE MAKEN DE CIRKEL ROND.”

In 2050 wekken gebouwen (woningen, winkels, kantoren, fabrieken, agrarische bedrijven) zelf de energie op die ze nodig hebben. Of misschien zelfs meer dan dat. Dat kan door ze te upgraden met bijvoorbeeld gevelaankpak, slimme installaties en eigen energieopwekking.

Warmte, energie, materialen en afvalstoffen worden volledig opgevangen en hergebruikt, zonder aan waarde te verliezen: afval is geen afval, maar energie, voeding of grondstof voor iets anders.

Dat betekent dat we zo snel mogelijk energieneutraal moeten bouwen en bestaande bouw moeten aanpassen. De gemeente kan dit stimuleren met regelgeving, subsidies en door zelf een voorbeeld te geven.

“WE INVESTEREN IN EEN ENERGIETRANSITIE.”

De uitstoot van CO₂ wordt naar nul teruggebracht. We bouwen het gebruik van fossiele brandstoffen af en schakelen over op duurzame energiebronnen, zoals wind, zon, biomassa en aardwarmte. Waar fossiele brandstoffen nog niet afgebouwd kunnen worden, compenseren we de uitstoot van CO₂ op een andere manier.

Nieuwe woningen worden zonder gasaansluiting gebouwd en waar mogelijk wordt ook bij bestaande bouw zo snel mogelijk de overstap gemaakt van gas naar duurzamere bronnen. Hiervoor kan misschien een pilotwijk aangewezen worden.

De transitie is niet alleen een opgave, maar biedt ook kansen. Kan het opwekken van duurzame energie misschien een bron van neveninkomsten vormen voor agrarische bedrijven? Ook hier geldt dat de gemeente de transitie kan stimuleren met regelgeving, subsidies en door zelf een voorbeeld te geven.

“WE ZIJN BEWUST VERANTWOORDELIJK.”

Communicatie en educatie zijn belangrijke instrumenten om jong en oud ‘bewust verantwoordelijk’ te maken voor een klimaatneutraal Wormerland. Eenvoudig te verwerken informatie, aansprekende verhalen en voorbeelden met een positieve, herkenbare boodschap. Gebracht op school, op straat, thuis, tijdens het werk; daar waar mensen het verschil kunnen maken.

Duurzaamheid hoort een belangrijk element te zijn in de politieke programma’s en het beleid van de gemeente. Net als financiën en jurisprudentie hoort duurzaamheid vast deel uit te maken van het toetsingskader bij besluitvorming en uitvoering.

Ook hier speelt de voorbeeldfunctie weer een belangrijke rol: inspireren, motiveren, initiatieven aanjagen en de lat zo hoog mogelijk leggen. Niet alleen door de gemeente, maar ook door koplopers, toonaangevende bedrijven, verenigingen, maatschappelijke instellingen en woningcorporaties.

“WE VERVOEREN VERANTWOORD.”

In plaats van fossiele brandstoffen dicteert elektrisch vervoer en transport in 2050 de norm, zowel op de weg als over water. Gebruik van de fiets en openbaar vervoer en gezamenlijk gebruik van (schonere) auto's wordt beloond.

De infrastructuur faciliteert hierin optimaal. Een betere doorstroming van verkeer, meer goede fietspaden, laadpalen voor elektrische auto's in overvloed en klimaatneutrale openbare verlichting en stoplichten.

Ook ingrijpende en innovatieve maatregelen willen we daarbij niet schuwen. Kan binnen de gemeentegrenzen een mileuzone worden ingesteld? Misschien zelfs een verbod op vuile verbrandingsmotoren, op de weg en op het water?

DE BELANGRIJKSTE STAPPEN IN 2018

Het volgende deel gaat over de kortere termijn. Welke stevige, gedurfde stappen willen we nog in 2018 nemen om ons dichterbij de hiervoor beschreven visie te brengen?

Het college van burgemeester en wethouders heeft in 2017 al een 'Nota Duurzaamheid' vastgesteld, waarin staat beschreven welke projecten de **gemeente** de komende periode uitvoert als het gaat om duurzaamheid, maar wat kunnen we als **gemeenschap** doen om samen te werken aan een klimaat-neutraal Wormerland in de toekomst?

-
1. We starten een onderzoek: is het vernatten van Wormerveld/Jisperveld haalbaar?
 2. We starten een bewustwordingscampagne voor energiebesparing
 3. We richten een denktank/multidisciplinair actieteam op
 4. We maken gemeentebeleid meer duurzaam
 5. We starten een gezamenlijk experiment

STAP 1:

We starten een onderzoek: is vernatting van Wormer- & Jisperveld haalbaar?

Het vernatten van Wormerveld en Jisperveld is een uitgelezen kans om de CO₂ uitstoot in onze gemeente drastisch te verminderen en tegelijkertijd het veen te behouden. Maar er zitten ook nogal wat haken en ogen aan.

Een dergelijke ingreep heeft enorme gevolgen voor de infrastructuur, economie en ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast heeft zo'n keuze grote financiële gevolgen. Het is dan ook geen keuze die de gemeente allen kan maken. Wat de gemeente wel kan doen is het (blijven) nemen van initiatief om samen met partijen als het hoogheemraadschap, de provincie en Natuurmonumenten te onderzoeken wat mogelijk, wenselijk en haalbaar is.

Daarbij kunnen we nu al leren van de ervaringen van anderen, zoals het project 'Omhoog met het veen' en projecten in Drenthe.

Voorbeeld: campagne 'Westland woont duurzaam' (foto: Cieremans VanReijn)

STAP 2:

We starten een bewustwordingscampagne voor energiebesparing

Bewustwording is belangrijk om duurzaamheid tot een thema te maken dat iedereen aanspreekt en waar iedereen ook daadwerkelijk verantwoordelijkheid voor wil nemen.

Het is zaak om actief campagne voeren om inwoners te inspireren en ondersteunen om hun energiegedrag aan te passen. Jongeren zijn daarbij een belangrijke doelgroep. Zij zijn essentieel voor de toekomst en moeten actief meedenken en -doen. Door met elkaar in gesprek te gaan, ontstaan nieuwe ideeën en suggesties om Wormerland klimaatneutraal te maken.

Te denken valt aan een platform voor kennisdeling en campagne, ondersteund door een app en diverse fysieke bijeenkomsten, acties en initiatieven. De gemeente kan hierin een aanjagende rol spelen, maar het is van belang dat de campagne een gezamenlijke co-creatie wordt met andere koplopers op het gebied duurzaamheid.

STAP 3: We richten een denktank of multidisciplinair actieteam op

Wormerland heeft een denktank, of actieteam nodig: een energieke en daadkrachtige club mensen die zich inzetten voor de missie om Wormerland zo snel mogelijk een klimaatneutrale gemeente te maken.

Deze mensen kunnen een duurzaamheidsagenda opstellen en beheren en de gemeente en inwoners of ondernemers adviseren bij een idee of initiatief. Ze kunnen meedenken en keuzes maken als het gaat om publieke pilots en experimenten. Ze kunnen de herkenbare afzender zijn bij een duurzaamheidscampagne. Et cetera, et cetera.

Niet alleen zorgt dit dat kennis en ervaring op deze manier worden gebundeld, maar het onderstreept het idee dat duurzaamheid een thema van *ons allemaal* is en niet alleen van de gemeente.

STAP 4:

We maken gemeentelijk beleid meer duurzaam

De gemeente kan inwoners en ondernemers op allerlei manieren helpen om Wormerland klimaatneutraal te maken. Bijvoorbeeld door wet- en regelgeving aan te passen of duurzame oplossingen te subsidiëren. Bovendien kan de gemeente publieke voorzieningen (openbare verlichting, gemeentelijke gebouwen, etc.) klimaatneutraal maken.

De gemeente gaat duurzaamheid een groter onderdeel maken van haar beleid. Net als juridische en financiële afwegingen moet duurzaamheid een belangrijke factor zijn bij besluiten en bij regelgeving. De nieuwe omgevingswet biedt een mooie kans om duurzaamheid mee te nemen bij het beoordelen van bouwplannen en het aanpassen van bestemmingsplannen.

Er zullen politieke keuzes gemaakt moeten worden. Wanneer mag er uitsluitend nog CO₂-neutraal gebouwd worden? Wanneer moet bestaande bouw zelfvoorzienend en aardgasvrij zijn?

STAP 5: We starten een gezamenlijk experiment

Door kleinschalig te experimenteren kunnen we leren wat werkt en wat niet werkt. Zodat we die lessen daarna grootschalig kunnen toepassen. Daarom starten we op korte termijn met één of meer kleinere experimenten. Te denken valt aan :

- het aanwijzen van een bepaalde bestaande wijk als aardgasvrije wijk, of een bedrijventerrein met nul op de meter gebouwen, of als koploper in het toepassen van het cradle to cradle principe;
- het oprichten van een eigen Duurzaam Energiebedrijf voor het opwekken van duurzame energie;
- Het instellen van de autoloze zondag binnen de gemeente;
- SMART grid (opslag van energie);
- Het instellen van een Milieuzone

De denktank (stap 3) kan een rol spelen bij het selecteren en uitvoeren van geschikte experimenten.

SAMEN OP WEG NAAR KLIMAATNEUTRAAL WORMERLAND

Wormerland heeft een aantal gedreven, innovatieve en creatieve koplopers als het gaat om duurzaamheid en de ambitie om Wormerland zo snel mogelijk een klimaatneutrale en duurzame gemeente te maken.

De gemeente wil deze groep de ruimte en mogelijkheden bieden om hun slagkracht te vergroten. Om steeds meer Wormerlanders – inwoners en ondernemers – te inspireren om mee te doen.

De gemeente heeft daarin een eigen verantwoordelijkheid als het gaat om beleid, regelgeving en en het beheer van de eigen eigendommen. Maar daarnaast wil de gemeente vooral initiatieven vanuit het dorp stimuleren en helpen mogelijk maken.

Als eerste neemt de gemeente het initiatief om de 5 genoemde stevige stappen in gang te zetten. Vanuit het vertrouwen dat de beweging die dan ontstaat overgenomen wordt en een eigen dynamiek gaat krijgen.

Samen maken we Wormerland klimaatneutraal!

